

Tiedotusyksikkö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 117/15
Luxemburgissa 6.10.2015

Tuomio asiassa C-362/14
Maximillian Schrems v. Data Protection Commissioner

Unionin tuomioistuin julistaa pätemättömäksi komission päätöksen, jossa Yhdysvaltojen todetaan takaavan siirrettyjen henkilötietojen suojan riittävän tason

Vaikka ainoastaan unionin tuomioistuin on toimivaltainen julistamaan unionin toimen pätemättömäksi, kansalliset valvontaviranomaiset voivat silloinkin, kun komission päätöksessä todetaan kolmannen maan takaavan henkilötietojen suojan riittävän tason, tutkia hakemuksesta, noudatetaanko henkilön tietojen siirrossa kyseiseen maahan näiden tietojen suojaa koskevan unionin lainsäädännön vaatimuksia, ja saattaa, kuten asianomainen henkilökin, asian käsiteltäväksi kansallisiin tuomioistuimiin, jotta nämä pyytäisivät ennakkoratkaisua kyseisen päätöksen pätevyyden tutkimiseksi

Henkilötietojen käsittelyä koskevassa direktiivissä¹ säädetään, että tällaisia tietoja voidaan lähtökohtaisesti siirtää kolmanteen maahan vain, jos kyseisessä kolmannessa maassa taataan tietosuojan riittävä taso. Lisäksi direktiivin mukaan komissio voi todeta, että tietyssä kolmannessa maassa taataan sen sisäisen lainsäädännön tai sen kansainvälisten sitoumusten johdosta tietosuojan riittävä taso. Lopuksi direktiivissä säädetään, että kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi viranomainen, jonka tehtävänä on valvoa direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten soveltamista jäsenvaltion alueella (jäljempänä kansalliset valvontaviranomaiset).

Maximillian Schrems, joka on Itävallan kansalainen, on käyttänyt Facebookia vuodesta 2008. Schremsin, kuten muidenkin unionissa asuvien käyttäjien, Facebookille antamat tiedot siirretään, kokonaan tai osittain, Facebookin irlantilaisesta tytäryhtiöstä Yhdysvaltojen alueella sijaitseville palvelimille käsiteltäviksi. Schrems teki Irlannin valvontaviranomaiselle kantelun, jossa hän katsoi, että kun otetaan huomioon paljastukset, jotka Edward Snowden teki vuonna 2013 Yhdysvaltojen tiedustelupalvelujen (erityisesti National Security Agencyn eli NSA:n) toiminnasta, Yhdysvaltojen oikeus ja käytännöt eivät tarjoa riittävää suojaa viranomaisten harjoittamalta tähän maahan siirrettyjen tietojen tarkkailulta. Irlannin viranomainen hylkäsi kantelun muun muassa sillä perusteella, että komissio on katsonut 26.7.2000 tekemässään päätöksessä,² että ns. safe harbor -järjestelmän³ yhteydessä Yhdysvallat takaa siirrettyjen henkilötietojen suojan riittävän tason.

High Court of Ireland, johon asia on saatettu käsiteltäväksi, tiedustelee, onko mainittu komission päätös esteenä sille, että kansallinen valvontaviranomainen tutkii kantelun, jonka mukaan jokin kolmas maa ei takaa tietosuojan riittävää tasoa, ja tarvittaessa keskeyttää riidanalaisen tietojen siirron.

Unionin tuomioistuin katsoo tänään antamassaan tuomiossa, että **se, että on olemassa komission päätös**, jossa jonkin kolmannen maan todetaan takaavan siirrettyjen henkilötietojen suojan riittävän tason, **ei voi tehdä tyhjäksi eikä edes heikentää toimivaltaa, joka kansallisilla valvontaviranomaisilla on** Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja mainitun direktiivin nojalla. Unionin tuomioistuin korostaa tässä yhteydessä perusoikeuskirjassa taattua oikeutta

¹ Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY (EYVL L 281, s. 31).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY mukaisesti yksityisyyden suojaa koskevien safe harbor -periaatteiden antaman suojan riittävydestä ja niihin liittyvistä Yhdysvaltojen kauppaministeriön julkaisemista tavallisimmista kysymyksistä 26.7.2000 tehty komission päätös 2000/520/EY (EYVL 2000, L 215, s. 7).

³ Safe harbor -järjestelmä sisältää joukon henkilötietojen suojaa koskevia periaatteita, joihin yhdysvaltalaiset yritykset voivat sitoutua vapaaehtoisesti.

henkilötietojen suojaan ja tehtävää, joka kansallisilla valvontaviranomaisilla on perusoikeuskirjan nojalla.

Unionin tuomioistuin katsoo ensinnäkin, ettei mikään direktiivin säännös estä kansallisia viranomaisia valvomasta henkilötietojen siirtoja komission päätöksen kohteena oleviin kolmansiin maihin. **Komission päätöksestä huolimatta kansallisten valvontaviranomaisten on siis hakemuksesta voitava tutkia täysin itsenäisesti, noudatetaanko henkilön tietojen siirrossa kolmanteen maahan direktiivissä säädettyjä vaatimuksia.** Unionin tuomioistuin kuitenkin muistuttaa, että vain sillä on toimivalta todeta komission päätöksen kaltainen unionin toimi pätemättömäksi. Niinpä silloin, kun kansallinen viranomainen tai asian kansallisen viranomaisen käsiteltäväksi saattanut henkilö pitää komission päätöstä pätemättömänä, kyseisen viranomaisen tai kyseisen henkilön on voitava saattaa asia käsiteltäväksi kansallisiin tuomioistuimiin, jotta nämä voisivat, mikäli ne itsekin epäilevät komission päätöksen pätevyyttä, pyytää asiasta ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta. **Viime kädessä unionin tuomioistuimen asiana siis on päättää, onko komission päätös pätevä vai ei.**

Unionin tuomioistuin tutkii sitten komission 26.7.2000 tekemän päätöksen pätevyyden. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin muistuttaa, että komissio oli velvollinen toteamaan, että Yhdysvallat tosiasiallisesti takaa sisäisen lainsäädäntönsä tai kansainvälisten sitoumustensa johdosta perusoikeuksien suojan tason, joka pääosiltaan vastaa unionissa direktiivin, luettuna perusoikeuskirjan valossa, nojalla taattua tasoa. Unionin tuomioistuimen mukaan komissio ei ole tätä todennut vaan on tyytynyt safe harbor -järjestelmän tutkimiseen.

Unionin tuomioistuin toteaa – joutumatta tutkimaan, taataanko tässä järjestelmässä pääosiltaan vastaava tietosuojan taso kuin unionissa –, että järjestelmää on sovellettava vain siihen suostuvissa yhdysvaltalaisissa yrityksissä mutta Yhdysvaltojen viranomaisten ei itse ole noudatettava sitä. Lisäksi Yhdysvaltojen kansalliseen turvallisuuteen, yleiseen etuun ja lakien noudattamiseen liittyvät vaatimukset ovat safe harbor -järjestelmään verrattuina ensisijaisia, joten yhdysvaltalaiset yritykset ovat velvollisia **syRJäyttämään kyseisen järjestelmän mukaiset suoja säännöt rajoituksetta silloin, kun ne ovat ristiriidassa mainittujen vaatimusten kanssa.** Yhdysvaltojen safe harbor -järjestelmä tekee siten Yhdysvaltojen viranomaisille mahdolliseksi puuttua henkilöiden perusoikeuksiin, koska komission päätöksessä ei todeta, että Yhdysvalloissa olisi tällaisen mahdollisen puuttumisen rajoittamiseen tarkoitettuja sääntöjä tai tehokasta oikeussuojaa tällaista puuttumista vastaan.

Unionin tuomioistuimen mielestä tämä järjestelmän tarkastelu saa tukea kahdesta komission tiedonannosta,⁴ joista ilmenee muun muassa, että Yhdysvaltojen viranomaisilla oli mahdollisuus päästä jäsenvaltioista tähän maahan siirrettyihin henkilötietoihin ja käsitellä niitä muun muassa niiden siirron tarkoitusten vastaisella tavalla ja laajemmin kuin oli ehdottomasti tarpeen ja oikeasuhteista kansallisen turvallisuuden suojelemisen kannalta. Komissio totesi myös, ettei asianomaisilla henkilöillä ollut mahdollisuutta hakea hallinto- tai oikeusteitse oikeussuojaa, jonka avulla he muun muassa voisivat saada tutustua itseään koskeviin tietoihin ja saada ne tarvittaessa oikaistuksi tai poistetuiksi.

Unionissa taattuja vapauksia ja perusoikeuksia pääosiltaan vastaavasta suojan tasosta unionin tuomioistuin toteaa, **että unionin oikeuden mukaan säännöstö ei rajoitu siihen, mikä on ehdottomasti tarpeen, silloin, kun siinä sallitaan yleisesti kaikkien henkilöiden, joiden henkilötiedot siirretään unionista Yhdysvaltoihin, kaikkien henkilötietojen säilyttäminen tekemättä mitään erottelua, rajoitusta tai poikkeusta** tavoiteltavan päämäärän mukaan ja säätämättä objektiivisista perusteista, jotta voitaisiin rajoittaa viranomaisten pääsyä tietoihin ja niiden myöhempää käyttöä. Unionin tuomioistuin lisää, että säännöstöstä, jonka nojalla viranomaiset pääsevät yleisesti sähköisen viestinnän sisältöön, on katsottava, että sillä **loukataan yksityiselämän kunnioittamista koskevan perusoikeuden keskeistä sisältöä.**

⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle: "Luottamuksen palauttaminen EU:n ja Yhdysvaltojen väliseen tietojen siirtoon" (COM(2013) 846 final, 27.11.2013) ja komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle safe harbor -järjestelmän toiminnasta EU:n kansalaisten ja EU:hun sijoittautuneiden yritysten näkökulmasta (COM(2013) 847 final, 27.11.2013).

Unionin tuomioistuin katsoo samoin, että säännöstöllä, jossa yksityisille ei anneta mitään mahdollisuutta käyttää oikeussuojakeinoja, jotta he saisivat tutustua itseään koskeviin henkilötietoihin tai saada tällaiset tiedot oikaistuksi tai poistetuiksi, **loukataan tehokasta oikeussuojaa koskevan perusoikeuden keskeistä sisältöä**, koska kyseinen mahdollisuus on erottamaton osa **oikeusvaltiota**.

Lopuksi unionin tuomioistuin toteaa, että 26.7.2000 tehty komission päätös estää kansallisia valvontaviranomaisia käyttämästä toimivaltaansa, mikäli henkilö kyseenalaistaa päätöksen yhteensopivuuden henkilöiden yksityiselämän, vapauksien ja perusoikeuksien suojan kanssa. Unionin tuomioistuimen mielestä **komissiolla ei ollut toimivaltaa rajoittaa näin kansallisten valvontaviranomaisten toimivaltaa**.

Kaikista näistä syistä unionin tuomioistuin julistaa 26.7.2000 tehdyn komission päätöksen **pätemättömäksi. Tämän tuomion seurauksena Irlannin valvontaviranomainen on velvollinen tutkimaan Schremsin kantelun kaikkea asianmukaista huolellisuutta noudattaen, ja sen asiana on päättää tutkintansa lopuksi, onko Facebookin eurooppalaisten käyttäjien tietojen siirto Yhdysvaltoihin keskeytettävä direktiivin nojalla siitä syystä, ettei kyseinen maa tarjoa henkilötietojen suojan riittävää tasoa**.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian yhteydessä unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistujia, jotka käsittelevät samankaltaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106